

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Tdo/13/2024
Identifikačné číslo spisu:	7617010341
Dátum vydania rozhodnutia:	16.04.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Martina Zeleňáková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:7617010341.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Martiny Zeleňákovvej a sudcov JUDr. Pavla Farkaša a JUDr. Dušana Szabóa, v trestnej veci obvinenej Mgr. G. Z., pre prečin ohovárania podľa § 373 ods. 1, ods. 2 písm. b), písm. c) Trestného zákona, na neverejnom zasadnutí konanom 16. apríla 2024 v Bratislave, o dovolaní obvinenej proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach z 29. septembra 2021, sp. zn. 7To/29/2021, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvinenej Mgr. G. Z. odmieta.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Spišská Nová Ves (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd prvého stupňa“) rozsudkom z 19. augusta 2020, sp. zn. 4T/53/2017 uznal obvinenú Mgr. G. Z. (ďalej tiež „obvinená“ alebo „dovolateľka“) vinnou v bode 2 zo spáchania prečinu ohovárania podľa § 373 ods. 1, ods. 2 písm. b), písm. c) Trestného zákona na tom skutkovom základe, že:

„v bližšie nezistenom čase v období mesiaca marec 2014, najneskôr do 22.03.2014, v priestoroch Základnej školy Slovinky, ako aj na iných bližšie nezistených miestach, pri osobnom kontakte a svojim osobným televíznym vystúpením, ale aj prostredníctvom telefonického, alebo obdobného spojenia, vystupujúc ako „G. Z., riaditeľka základnej školy“, vedome poskytla údaje, vyjadrenia a informácie pre médiá, na základe ktorých bola poškodená Mgr. Z. O. verejnosťou a hlavne občanmi obce Slovinky identifikovateľná, kde najprv prispela k tomu, že v období mesiaca marec 2014 bola obvinenou mediálne a hlavne v obci Slovinky rozšírená lživá správa - fáma, v zmysle ktorej bola poškodená vykresľovaná ako osoba pedofilne orientovaná, ubližujúca deťom, a preto bol jej pracovný pomer v ZŠ Slovinky ukončený a následne v bližšie nezistenom čase v období od 22.03.2014 najneskôr do júla 2014 na bližšie nezistenom mieste v úmysle ďalej šíriť a utvrdzovať hlavne medzi občanmi obce Slovinky o poškodenej práve takúto nepravdivú informáciu, spracovala obvinená písomné vyhlásenie, ktoré poskytla k zverejneniu v dvojčísle 1-2/2014 periodika Slovinský občasník, doručovaného v priebehu mesiaca júl 2014 do domácnosti občanov a iných subjektov sídlacích v obci Slovinky, kde v rubrike ZŠ SLOVINKY bol zverejnený ňou spísaný text s názvom: „Vyhlásenie riaditeľky školy k potvrdeniu

nevhodného správania sa učiteľky v médiách", čím ďalej účelovo pokračovala najmä medzi občanmi obce Slovinky v šírení nepravdivých informácií o poškodenej ako učiteľke pedofilke, ktorá kvôli nevhodnému správaniu už ani nepracuje na ZŠ Slovinky a konala tak napriek tomu, že už pri poskytovaní vyjadrení pre médiá, ako aj pri poskytovaní písomného vyhlásenia uverejnenom v Slovinskom občasníku vedela a úmyselne zatajila,

- že poškodená všetky tvrdenia týkajúce sa jej údajného nevhodného správania napadla ako nepravdivé civilnou súdnou žalobou, kde v konaní vedenom na Okresnom súde Spišská Nová Ves pod sp. zn. 4C 106/2012 už bol vynesený rozsudok v prospech poškodenej,

- že poškodená civilnou žalobou napadla neplatnosť skončenia pracovného pomeru zo ZŠ Slovinky výpoveďou, kde dôvodom skončenia pracovného pomeru bola údajná nadbytočnosť, kde v konaní vedenom na Okresnom súde Spišská Nová Ves pod sp. zn. 7CPr 2/2013 už bol vynesený rozsudok v prospech poškodenej,

čím bola uzročená s tým, že ďalším šírením takýchto informácií a údajov môže spôsobiť rozšírenie údajov nepravdivých, ktoré sú spôsobilé v značnej miere ohroziť a poškodiť vážnosť poškodenej Mgr. Z. O. u spoluobčanov, narušiť jej rodinné vzťahy, ako aj ohroziť alebo úplne zmariť možnosti jej ďalšieho uplatnenia v profesii učiteľa

- a tak konala aj preto, lebo poškodená poukázala na viaceré pochybenia, ktorých sa obvinená dopúšťala pri výkone funkcie riaditeľky Základnej školy Slovinky,

- a konala tak aj preto, lebo rozsudkom Okresného súdu Spišská Nová Ves sp. zn. 7CPr 2/2013 z 26.2.2014 bolo rozhodnuté o neplatnosti skončenia pracovného pomeru s poškodenou, s ktorou pracovný pomer bezdôvodne ukončila obvinená ako riaditeľka ZŠ Slovinky v roku 2013,"

2. Okresný súd obvinenej podľa § 373 ods. 2 Trestného zákona s použitím § 38 ods. 2, ods. 3 Trestného zákona a § 36 písm. j) Trestného zákona uložil trest odňatia slobody vo výmere 1 (jeden) rok, výkon ktorého jej podľa § 49 ods. 1 písm. a) Trestného zákona § 50 ods. 1 Trestného zákona podmienene odložil na skúšobnú dobu 14 (štrnásť) mesiacov. Súd prvého stupňa zároveň podľa § 288 ods. 1 Trestného poriadku poškodenú Mgr. Z. O. s nárokom na náhradu škody odkázal na civilný proces.

3. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd" alebo „odvolací súd") uznesením z 29. septembra 2021, sp. zn. 7To/29/2021 (ďalej len „napadnuté uznesenie") odvolanie obvinenej proti rozsudku okresného súdu podľa § 319 Trestného poriadku zamietol.

4. Obvinená prostredníctvom obhajcu JUDr. Štefana Jordána podala 27. decembra 2023 proti napadnutému uzneseniu dovolanie vo svoj prospech, v ktorom označila dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

5. V písomných dôvodoch podaného dovolania obvinená uviedla, že jej konanie bolo konaním riaditeľky školy, pričom v každom jednom prípade konala nie z vlastného podnetu, ale z podnetu rodičov, prípadne z podnetu Rady školy pri Základnej škole v Slovinkách ako štatutárny zástupca Základnej školy Slovinky. Namietala, že jej v konaní nebol preukázaný priamy úmysel, pričom voči poškodenej prešetrovala tri sťažnosti rodičov na jej správanie s tým, že rodičia detí spísali aj dve petície voči nej a opakovane zdôraznila, že všetkých vyjadrení voči poškodenej sa dopustila ako riaditeľka školy na základe v tom čase jej známych faktov, pričom médiám neposkytla žiadne vlastné hodnotiace úsudky, iba objektívne potvrdené skutočnosti, ktorými boli sťažnosti rodičov detí a potvrdenie nevhodného správania poškodenej žiakmi.

6. Dovolateľka namietala aplikáciu kvalifikačného znaku podľa § 140 písm. b) Trestného zákona, v zmysle ktorého mala skutok spáchať z pomsty voči poškodenej za svoje pochybenia, ktorých sa mala

dopúšťať ako riaditeľka školy, a na ktoré mala upozorňovať poškodená, hoci nie všetky podania poškodenej boli vyhodnotené ako opodstatnené a tiež z dôvodu neúspechu v konaní o neplatnosť ukončenia pracovného pomeru s poškodenou, kde Okresný súd Spišská Nová Ves v konaní vedenom pod sp. zn. 7Cpr/2/2013 rozsudkom 26. februára 2014 rozhodol v prospech poškodenej a v tejto súvislosti uviedla, že v danom čase predmetný rozsudok nebol právoplatný a k ničomu ju ako štatutára školy nezaväzoval, a teda táto skutočnosť neodôvodňuje motív z pomsty v jej konaní.

7. Obvinená ďalej namietala, že ani okresný a ani krajský súd sa podrobnejšie nezaoberali podstatnými rozpormi vo výpovediach jednotlivých svedkov, rodičov žiakov, a to konkrétne svedkýň O. Y., Z. M. a C. Z., ktoré mali vypovedať inak v prípravnom konaní a inak na hlavnom pojednávaní a okresný súd sa napriek tejto skutočnosti s rozpormi v ich výpovediach vo svojom rozsudku žiadnym spôsobom nevysporiadal. Dovolateľka tiež reagovala na pozastavenie sa okresného súdu nad tým, že rozhovory s deťmi viedla spolu so zástupkyňou školy bez prítomnosti rodičov detí a uviedla, že má príslušné pedagogické vzdelanie, taký postup jej žiadny predpis nezakazuje a navyše ním chceli eliminovať vplyv rodičov na obsah tvrdení žiakov. K poznámkam, ktoré si pri pohovoroch so žiakmi robila, obvinená uviedla, že ich nespracovávala za účelom niečo poškodenej preukázať a zároveň poukázala na výpoveď svedkyne Mgr. W., ktorá bola očitým svedkom toho, ako žiak W. O. poškodenú masíroval po ramenách, čo však okresnému súdu uniklo.

8. Obvinená nepoprela, že komunikovala s redaktorom TV Markíza a ani to, že napísala text zverejnený v Slovenskom občasníku, avšak neurobila tak s úmyslom poškodiť dobré meno a povesť poškodenej, ale robila tak len v záujme maloletých detí a na ich ochranu pred neprimeranými zásahmi. Podľa názoru obvinenej dlhoročné správanie poškodenej voči žiakom bolo v obci známe a občania obce Slovinky, najmä rodičia detí navštevujúcich základnú školu sa o poškodenej rozprávali dávno predtým, ako začala kauza okolo sťažnosti matky O. T.. Zdôraznila, že obvinenia voči poškodenej si nevymyslela a úprimne verila, že takéto konanie sa udialo a vypovedala len pravdu o tom, čo jej bolo oznámené tretími osobami a v tejto súvislosti poukázala na výsluchy svedkov v konaní vedenom pred Okresným súdom Spišská Nová Ves pod sp. zn. 1C/319/2014, ktoré mali potvrdiť jej tvrdenia prezentované verejne.

9. Dovolateľka tiež uviedla, že po vydaní uznesenia o vznesení obvinenia, ako aj po podaní obžaloby bolo správanie poškodenej na pôde základnej školy opakovane riešené, a to Radou školy pri Základnej škole Slovinky, pričom poukázala na list vtedajšieho predsedu Rady školy z 22. februára 2016 zaslaný právnenému zástupcovi poškodenej s tým, že Rada školy považuje poškodenú za konfliktnú osobu, a preto sa nestotožnila s názorom súdu, že zo strany vedenia školy išlo o ciele nezákonné konanie voči poškodenej. Obvinená poukázala tiež na list vtedajšej predsedníčky Rady školy zo 14. februára 2017, ktorým sa obrátila na generálneho prokurátora s podnetom na podanie trestného oznámenia na neznámeho páchatela, v ktorom vyslovila podozrenie z neobjektívnosti trestného konania vedeného proti obvinenej a O. T. a v ktorom tiež vyslovila potrebu podrobne vyšetriť konanie poškodenej, ktoré sa nevyšetrovalo a namiesto toho sa kriminálna polícia zamerala na matku - sťažovateľku a obvinenú a začala ich stíhať za ohováranie poškodenej. Obvinená doplnila, že poškodená sa i naďalej správa nevhodne voči žiakom, pričom vedenie školy poškodenú prideliť na vyučovanie na II. stupeň základnej školy z dôvodu vedomosti o jej netradičných pedagogických manieroch. Obvinená oba listy pripojila k dovolaniu ako jeho prílohy.

10. Podľa názoru dovolateľky tak kauza okolo poškodenej neutíchla a pokračuje aj po jej právoplatnom odsúdení, a preto je namieste otázka, či jej konanie bolo natoľko závažné a s takou intenzitou, že bolo spôsobilé značnou mierou ohroziť vážnosť poškodenej u spoluobčanov, poškodiť ju v zamestnaní, narušiť jej rodinné vzťahy alebo jej spôsobiť inú vážnu ujmu a naplniť tak znaky skutkovej podstaty prečinu ohovárania podľa § 373 ods. 1, ods. 2 písm. b), písm. c) Trestného zákona.

11. Obvinená preto navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku zrušil napadnuté uznesenie, ako aj rozsudok okresného súdu.

12. K dovolaniu obvinenej sa vyjadril prokurátor Okresnej prokuratúry Spišská Nová Ves (ďalej len

„prokurátor“) podaním doručeným okresnému súdu 12. januára 2024, v ktorom uviedol, že napadnuté uznesenie, ako aj rozsudok okresného súdu, boli vydané v súlade so zákonom, náležite odôvodnené, pričom rozhodnutie súdu je založené na správnom právnom posúdení zisteného skutku. Prokurátor preto považoval dovolanie obvinenej za nedôvodné a navrhol, aby ho Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol.

13. K dovolaniu obvinenej sa prostredníctvom splnomocnenca vyjadrila aj poškodená Mgr. Z. O. podaním doručeným okresnému súdu 19. januára 2024, v ktorom uviedla, že dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) nie je naplnený. Poškodená vyjadrila názor, že postavenie obvinenej ako v tom čase riaditeľky základnej školy ju neoprávňovalo šíriť o nej nepravdivé informácie a ani ju nezbavilo trestnoprávnej zodpovednosti. Poškodená poukázala na to, že vo veci bolo vykonané rozsiahle dokazovanie, pričom vypočutí rodičia žiakov základnej školy zhodne vypovedali, že nemali a nemajú vedomosť o žiadnom nevhodnom správaní poškodenej. Podľa názoru poškodenej sa obvinená iba snaží zľahčovať svoje trestné konanie a vyhovárať sa na iné osoby, ako aj na iné sťažnosti, ktoré však s prejednávanou vecou nesúvisia, pretože z nich nevyplyvajú žiadne také informácie, aké obvinená rozširovala o poškodenej. Pokiaľ obvinená v dovolaní poukázala na potvrdenia nevhodného správania sa poškodenej žiakmi, ide o vyfabrikovanú listinu, ktorú si obvinená vypracovala spolu so svojou vtedajšou zástupkyňou PaedDr. W..

14. V podanom vyjadrení poškodená zdôraznila, že ani jeden rodič nemal od svojho dieťaťa informáciu o žiadnom jej nevhodnom správaní a ani jeden rodič si nevšimol, že by sa jeho dieťa začalo inak správať, že by sa bálo chodiť do triedy poškodenej alebo čokoľvek, čo by len vzdialene navodzovalo zdanie, že sa poškodená akokoľvek nevhodne správa k svojim žiakom, z čoho potom vyplýva, že obvinená preukázateľne nemala žiadne objektívne informácie, ktoré by mali preukazovať jej nevhodné správanie. Poškodená poukázala na rozhodnutia Okresného súdu Spišská Nová Ves v konaniach vedených pod sp. zn. 4C/106/2012 a sp. zn. 7Cpr/2/2013, v rámci ktorých nebolo preukázané jej nevhodné správanie a v tejto súvislosti aj na to, že obvinená napriek vedomosti o existencii súdnych rozhodnutí v označených konaniach sa pre TV Markíza a pre Plus Jeden Deň vyjadrovala spôsobom v snahe poškodiť a znevážiť jej česť.

15. Poškodená nesúhlasila ani s tvrdením obvinenej, že sa súdy nezaoberali rozpormi vo výsluchoch svedkov a uviedla, že rozpory vo výpovediach boli odstránené na hlavnom pojednávaní procesne správnym spôsobom, pričom za kľúčové považuje, že všetci rodičia sa zhodli na tom, že ani jeden z nich u svojich detí nezaregistroval žiadne také správanie, ktoré by navodzovalo obavu z toho, že je voči nemu akokoľvek nevhodne postupované a jediným rodičom, ktorý o nej šírili krivé obvinenia bola O. T..

16. K listom Rady školy, ktoré obvinená pripojila k svojmu dovolaniu poškodená uviedla, že sa v nich Rada školy vyjadruje k rozhodnutiam a ku konaniam, ktorých nebola účastníkom, a teda nemá ani dostatok znalosti o obsahu dôkazov a najmä nemá žiadnu právomoc kritizovať právoplatné rozhodnutia súdov. K petíciám poškodená uviedla, že tieto boli zmanipulované, viaceré podpisy na nich sú sfaľované a ich obsah bol menený bez toho, aby podpisujúce osoby vedeli, čo vlastne podpisujú, pričom existuje viacero verzií petície, ktoré sa našli pri prehliadke kancelárie obvinenej. K zápisniciam z Rady školy poškodená uviedla, že tieto boli vyhotovené v jej neprítomnosti bez toho, aby sa mohla brániť a navyše boli vyhotovené účelovo, pretože Rada školy nemá v kompetencii akokoľvek konať voči zamestnancovi školy, pričom podkladmi pre prijatie záverov v nich uvedených boli nepravdivé obvinenia pani T. a zmanipulované petície a zápisky z výsluchov detí, ktoré sa uskutočnili bez vedomosti rodičov a bez prítomnosti nezávislej osoby s potrebným vzdelaním v oblasti detskej psychológie.

17. Poškodená preto navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie obvinenej podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol.

18. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj ako „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 377 Trestného poriadku) skúmal splnenie procesných podmienok na podanie dovolania a zistil, že dovolanie bolo podané obvinenou ako oprávnenou osobou [§ 369 ods. 2 písm. b) Trestného

poriadku], proti rozhodnutiu, proti ktorému je prípustné [§ 368 ods. 2 písm. h) Trestného poriadku], v zákonnej lehote uvedenej v § 370 ods. 1 Trestného poriadku, potom ako obvinená využila svoje zákonné právo podať riadny opravný prostriedok a o ňom bolo rozhodnuté (§ 372 ods. 1 Trestného poriadku), s obsahovými náležitosťami podľa § 374 ods. 1 Trestného poriadku a s uvedením dôvodu dovolania podľa § 374 ods. 2 Trestného poriadku.

19. V prvom rade najvyšší súd pripomína, že dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom určeným k náprave výslovne uvedených procesných a hmotnoprávných väd, ale nie na revíziu skutkových zistení ustálených súdmi prvého a druhého stupňa, ani k preskúmvaniu nimi vykonaného dokazovania [primerane rozhodnutie najvyššieho súdu publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (ďalej len „Zbierka“) pod číslom 57/2007]. Dovolanie má byť skutočne len výnimočným prielomom do inštitútu právoplatnosti, ktorý je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Ťažisko dokazovania je v konaní pred súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať, prípadne korigovať len odvolací súd (§ 322 ods. 3, § 326 ods. 5 Trestného poriadku). Dovolací súd nie je všeobecnou treťou inštanciou zameranou na preskúmvanie všetkých rozhodnutí súdov druhého stupňa a samotnú správnosť a úplnosť skutkových zistení nemôže posudzovať už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol podľa zásad ústnosti a bezprostrednosti v konaní o dovolaní sám vykonávať. Na objasnenie potrebných okolností na rozhodnutie o dovolaní môže vykonať dovolací súd dokazovanie len v obmedzenom rozsahu podľa § 379 ods. 2 Trestného poriadku. Preto možnosti podania dovolania musia byť obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia opravná inštancia (primerane napríklad uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Tdo/67/2018, 4Tdo/17/2019, 4Tdo/23/2019, 5Tdo/85/2017, 5Tdo/7/2020).

20. Dovolací súd pri náprave namietaných pochybení preskúmvava v zásade tie nedostatky, ktoré boli preskúmvané už v odvolacom konaní a neboli napravené odvolacím súdom, ako aj pochybenia spôsobené odvolacím súdom. Tomu potom zodpovedá aj obmedzenie možnosti podať dovolanie v prípade, keď neboli využité riadne opravné prostriedky (§ 372 ods. 1 Trestného poriadku) a povinnosť obsahovo namietat skutočnosti známe v pôvodnom konaní zakladajúce niektoré z dovolacích dôvodov najneskôr v odvolacom konaní (§ 371 ods. 4 Trestného poriadku). Obsah konkrétne uplatnených vytýkaných chýb a tvrdení, o ktoré sa v dovolaní opiera existencia určitého dovolacieho dôvodu, by mal vecne zodpovedať zákonnému vymedzeniu takého dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku. Ak podané dovolanie iba formálne odkazuje na príslušné ustanovenie upravujúce dôvody dovolania, pričom v skutočnosti obsahuje argumenty a tvrdenia stojace mimo uplatneného dovolacieho dôvodu alebo iného dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku, ide o dovolanie, ktoré je potrebné podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietnuť.

21. Zároveň je potrebné uviesť, že viazanosť dovolacieho súdu dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené v zmysle § 385 ods. 1 Trestného poriadku sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Trestného poriadku) a nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Trestného poriadku z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Trestného poriadku. Ak chybám, vytýkaným v podanom dovolaní v zmysle § 374 ods. 1 Trestného poriadku nezodpovedá dovolateľom označený dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku, ani iný dôvod dovolania uvedený v tomto (naposledy uvedenom) ustanovení, dovolací súd dovolanie odmietne podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku alebo zamietne podľa § 392 ods. 1 Trestného poriadku, a to bez toho, aby zisťoval inú chybu napadnutého rozhodnutia alebo konania, ktorá by zodpovedala právnomu dôvodu dovolania označenému dovolateľom v zmysle § 374 ods. 2 Trestného poriadku. Ak ale dovolací súd zistí chybu rozhodnutia alebo konania, vecne špecifikovanú dovolateľom podľa § 374 ods. 1 Trestného poriadku, ktorej pri jej správnej právnej (procesnej) kvalifikácii zodpovedá iný dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku, než ktorý dovolateľ uviedol v dovolaní v zmysle § 374 ods. 2 Trestného poriadku, dovolací súd vyhovie dovolaniu postupom podľa § 386 a nasledujúcich ustanovení Trestného poriadku a zistenú chybu vo výroku svojho rozsudku podradí pod dovolací dôvod zodpovedajúci zákonu (primerane rozhodnutie najvyššieho súdu publikované v Zbierke pod číslom 120/2012).

22. V nadväznosti na obvinenou namietaný dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku je v prvom rade potrebné zdôrazniť, že dovolanie z citovaného dôvodu možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť. V rámci posudzovania existencie tohto dovolacieho dôvodu súd skúma, či skutok ustálený súdmi v pôvodnom konaní bol správne podradený (subsumovaný) pod príslušnú skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone. Len opačný prípad odôvodňuje naplnenie tohto dovolacieho dôvodu. Do úvahy prichádzajú alternatívy, že skutok mal byť právne kvalifikovaný ako iný trestný čin alebo, že skutok nie je trestným činom.

23. Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku napĺňa aj zistenie, že rozhodnutie je založené na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia. Pod nesprávnym použitím iného hmotnoprávneho ustanovenia sa rozumie napríklad nedostatočné posúdenie premlčania trestného stíhania (§ 87 Trestného zákona), ďalej pochybenie súdu pri ukladaní úhrnného trestu, súhrnného trestu, spoločného trestu alebo ďalšieho trestu (§ 41 až § 43 Trestného zákona) a pod., i ukladania trestu podľa § 47 ods. 2 Trestného zákona (zásada „trikrát a dost“). Toto ustanovenie sa vzťahuje aj na nesprávne použitie iných právnych predpisov než Trestného zákona, napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, zákona o konkurze a reštrukturalizácii a pod., pokiaľ tieto majú priamy vzťah k právnej kvalifikácii skutku. Posúdenie, či je potrebné použiť ustanovenie o okolnosti vylučujúcej protiprávnosť činu (§ 24 až § 30 Trestného zákona), je priamou otázkou právnej kvalifikácie skutku (trestnosti dotknutého činu), nie otázkou použitia iných hmotnoprávnych ustanovení, ktorá však spadá pod ten istý dovolací dôvod, teda pod dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku. Ďalej je potrebné uviesť, že pri posudzovaní oprávnenosti tvrdenia o existencii tohto dovolacieho dôvodu je dovolací súd vždy viazaný konečným skutkovým zistením, ktoré vo veci urobili súdy prvého a druhého stupňa, teda dôvodom dovolania nemôžu byť nesprávne skutkové zistenia, čo je zrejmé z dikcie § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku. Dovolací súd skutkové zistenia urobené súdmi prvého a druhého stupňa nemôže ani meniť, ani dopĺňať (to neplatí len pre dovolanie ministra spravodlivosti podané podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku). Inak povedané, vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému súdmi prvého prípadne druhého stupňa, vyjadrenému v tzv. skutkovej vete výroku, môže obvinený v dovolaní uplatňovať len námietky právneho charakteru, nikdy nie námietky skutkové. Za skutkové sa pritom považujú tie námietky, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, proti rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne proti hodnoteniu dôkazov súdmi oboch stupňov. Dovolací súd nemôže posudzovať správnosť a úplnosť skutkových zistení aj preto, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol v konaní o dovolaní sám vykonávať. Ťažisko dokazovania je v konaní pred súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňovať alebo korigovať len odvolací súd. Dovolací súd nie je možné chápať ako tretiu „odvoláciu“ inštanciu zameranú k preskúmaniu rozhodnutí súdu druhého stupňa [primerane uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 2Tdo/7/2018 z 3. septembra 2018 (publikované v Zbierke pod číslom 96/2018)].

24. Obvinená bola rozsudkom okresného súdu uznaná vinnou z prečinu ohovárania podľa § 373 ods. 1, ods. 2 písm. b), písm. c) Trestného zákona, ktorý spáchala tým, že o inom oznámila nepravdivé údaje, ktoré sú spôsobilé značnou mierou ohroziť jeho vážnosť u spoluobčanov, poškodiť ho v zamestnaní, narušiť jeho rodinné vzťahy alebo spôsobiť mu aj inú vážnu ujmu a taký čin spáchala verejne a z pomsty.

25. Nesprávne právne posúdenie skutku obvinená vidí v tom, že konala ako riaditeľka základnej školy, nie z vlastného podnetu, ale z podnetu rodičov, prípadne z podnetu Rady školy pri Základnej škole v Slovinkách. K tejto námietke obvinenej je potrebné uviesť, že trestnú zodpovednosť právnických osôb upravuje zákon č. 91/2016 Z. z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o trestnej zodpovednosti právnických osôb“), pričom trestný čin ohovárania podľa § 373 Trestného zákona nie je uvedený vo výpočte trestných činov v § 3 zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb, z čoho potom vyplýva, že trestný čin, z ktorého spáchania bola obvinená uznaná vinnou, nemôže spáchať právnická osoba. V prejednávanom prípade preto nie je

možné uvažovať o prípadnej trestnoprávnej zodpovednosti Základnej školy Slovinky ako právnickej osoby podľa § 4 ods. 1 písm. a) zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb (poznámka - trestný čin spáchaný štatutárnym orgánom alebo členom štatutárneho orgánu právnickej osoby).

26. Obvinená ďalej namietala, že jej v konaní nebol preukázaný priamy úmysel. K tejto námietke najvyšší súd opätovne uvádza, že dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok nie je prostriedkom určeným na revíziu skutkových zistení, ktoré urobili sudy prvého a druhého stupňa. Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku preto nemôže naplniť ani poukaz na to, že v konaní nebola preukázaná vykonaným dokazovaním subjektívna stránka trestného činu. Táto totiž predstavuje vnútorný vzťah páchatel'a k spáchanému trestnému činu, ktorý nie je možné skúmať priamo, ale len sprostredkovane, t. j. tak ako sa navonok prejavuje v jeho konaní, ktoré je napokon obsahom skutkovej vety rozhodnutia. Predmetom dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku potom môže byť už len nesprávne právne posúdenie takto ustáleného skutku v skutkovej vete rozhodnutia ustálenej súdmi prvého a druhého stupňa, ale nikdy samotné skutkové zistenie, ktoré sú jej obsahom a ktoré nie je možné akokoľvek doplniť a meniť (R 3/2011).

27. Z ustanovenia § 15 písm. a) Trestného zákona možno vyvodiť, že vôľová zložka zavinenia je u páchatel'a postavená na tom, že páchatel' chce spôsobiť následok potrebný na naplnenie skutkovej podstaty príslušného trestného činu. Iný následok svojho konania si nepraje a nesúhlasí s ním. Vedomostná zložka zavinenia v § 15 písm. a) Trestného zákona výslovne uvedená nie je, avšak pri vôľovej zložke v podobe chcenia musí existovať (KUBIČKA, Remig, Subjektívna stránka trestného činu, Bratislava: Wolters Kluwer SR s.r.o., 2018. ISBN 978-80-8168-882-9, s. 57).

28. Vo väzbe na východiská uvedené v bodoch 26 a 27 tohto uznesenia najvyšší súd konštatuje, že z formulácie skutkovej vety bodu 2 rozsudku okresného súdu vyplýva, že obvinená najskôr o poškodenej poskytla vedome nepravdivé údaje a následne tieto nepravdivé údaje v úmysle ich ďalej šíriť a vo verejnosti utvrdzovať ďalej účelovo pokračovala v ich šírení, pričom vedela a úmyselne zatajila existenciu civilného sporu a pracovnoprávneho sporu vedených na Okresnom súde Spišská Nová Ves, v ktorých bola poškodená v prvom stupni konania úspešná. Z takto formulovanej skutkovej vety nepochybne vyplývajú obe zložky zavinenia vo forme priameho úmyslu, t. j. aj vedomostná a aj vôľová zložka konania obvinenej.

29. Pokiaľ ide o poukaz obvinenej na to, že podnetom na jej konanie boli podnety rodičov, respektíve podnet Rady školy pri Základnej škole v Slovinkách, táto námietka obvinenej nemá z hľadiska vylúčenia jej trestnoprávnej zodpovednosti žiadnu relevanciu. Dôvod, pre ktorý obvinená o poškodenej oznámila nepravdivé údaje však súvisí s motívom (pohnútkou) jej konania, a to vzhľadom na námietku obvinenej vo vzťahu k aplikácii kvalifikačného znaku „z pomsty“ ako osobitného motívu podľa § 140 písm. b) Trestného zákona. Motív patrí medzi fakultatívne znaky subjektívnej stránky trestného činu. Motív je stav subjektívnej nespokojnosti človeka so statusom quo okolo neho alebo v ňom samom. Nespokojnosť je dôvodom na hľadanie cieľa a určovanie niečoho iného ako status quo, je dôvodom na určovanie cieľa a cieľavedomosti. Od cieľa treba odlišovať účel činu. Cieľom činu je želaný stav a účelom činu je dosiahnuť tento želaný stav. Účel treba rozlíšiť aj od motívu, pretože kým motívom je nespokojnosť s prítomným stavom, účelom je dosiahnutie budúceho stavu, pričom čin je prostriedkom na zánik motívu a na realizáciu účelu v cieľi (HATALA, Vojtech, Motív a trestný čin. 2. vydanie. Bratislava: IURA EDITION, spol. s r.o., 2003. ISBN 80-89047-49-6, s. 173). Motív možno definovať ako vnútorný podnet, ktorý viedol páchatel'a k rozhodnutiu spáchať trestný čin (BURDA, Eduard, et al. Trestný zákon. Všeobecná časť. Komentár. I. diel. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-324-0. s. 117).

30. Okresný súd konanie obvinenej právne kvalifikoval aj podľa § 373 ods. 2 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 140 písm. b) Trestného zákona, teda že obvinená prečin ohovárania spáchala z osobitného motívu, ktorým bola pomsta. Osobitný motív je špecifickým druhom motívu zakladajúcim v prejednávacom prípade posúdenie konania obvinenej podľa kvalifikovanej skutkovej podstaty prečinu ohovárania podľa § 372 ods. 2 písm. b) Trestného zákona. Osobitný motív ako znak subjektívnej

stránky skutkovej podstaty trestného činu je potrebné okrem samotnej výpovede páchatel'a trestného činu, preukazovať aj náležitým vyhodnotením objektívnych okolností získaných ostatnými dôkaznými prostriedkami, pričom záver o existencii osobitného motívu je záverom právnym, ktorý musí byť podložený výsledkami dokazovania a musí z neho logicky vyplývať.

31. Pomstu je možné vo všeobecnosti vykladať ako odplatu zlom za zlo. Spravidla bude možné konanie páchatel'a označiť ako konanie z pomsty v prípade, ak takému konaniu predchádzalo konanie poškodenej osoby voči páchatel'ovi, ktoré páchatel' vnímal natoľko negatívne, že bolo jedným zo spúšťačov konania páchatel'a kvalifikovaného ako trestný čin. Konanie poškodeného pritom nemusí mať znaky trestného činu a ani priestupku.

32. Zo skutkovej vety bodu 2 rozsudku okresného súdu vyplýva, že osobitný motív pomsty obvinenej voči poškodenej bol naplnený tým, že obvinená poskytla o poškodenej vedome nepravdivé údaje a následne tieto nepravdivé údaje v úmysle ich ďalej šíriť a vo verejnosti utvrdzovať ďalej účelovo pokračovala v ich šírení a konala tak preto, že poškodená poukazovala na viaceré pochybenia obvinenej ako riaditeľky Základnej školy Slovinky a zároveň preto, že Okresný súd Spišská Nová Ves rozhodol o neplatnosti skončenia pracovného pomeru s poškodenu, ktorý pracovný pomer bezdôvodne ukončila obvinená ako riaditeľka Základnej školy Slovinky. Okresný súd tak dospel ku skutkovému zisteniu, že tým pomyselným „zlom“, ktoré poškodená spôsobila obvinenej, bolo poukazovanie poškodenej na pochybenia obvinenej ako riaditeľky Základnej školy Slovinky a zároveň skutočnosť, že poškodená iniciovala pracovnoprávny spor, v ktorom jej súd dal za pravdu a určil neplatnosť skončenia pracovného pomeru poškodenej, ktorý bezdôvodne skončila obvinená ako riaditeľka Základnej školy Slovinky a zároveň k skutkovému zisteniu, že za uvedené „zlo“ sa obvinená poškodenej „odplatila“ tým, že o nej uviedla a šírila nepravdivé údaje. Kvalifikačný znak „z pomsty“ podľa § 140 písm. b) Trestného zákona je teda v skutkovej vete bodu 2 rozsudku okresného súdu riadne vyjadrený a obvinenou namietaná právna kvalifikácia skutku aj podľa § 373 ods. 2 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 140 písm. b) Trestného zákona je správna.

33. K uvedenému najvyšší súd dopĺňa, že obvinená v rámci námietky kvalifikačného znaku „z pomsty“ v podstate rozporovala hodnotenie vykonaného dokazovania okresným súdom, pretože nenamietala skutkové zistenia ako také (t. j. podnety poškodenej na obvinenú a príslušný rozsudok Okresného súdu Spišská Nová Ves v pracovnoprávnom spore), ale namietala to, že predmetné skutkové zistenia neboli osobitným motívom jej konania. Ako však najvyšší súd už uviedol v bode 23 tohto uznesenia, hodnotenie dokazovania okresným a krajským súdom dovoľaciemu prieskumu nepodlieha, keďže ide o skutkovú otázku, ktorá je z dovoľacieho prieskumu vylúčená s ohľadom na znenie ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i), text za bodkočiarkou, Trestného poriadku.

34. Za námietky voči hodnoteniu dokazovania najvyšší súd považuje aj výhrady obvinenej voči podstatným rozporom vo výpovediach jednotlivých svedkov a rodičov žiakov, ktoré námietky nezakladajú žiadny z dôvodov dovolania podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku (keďže ide o námietky skutkové). Žiadny dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku nezakladajú ani list vtedajšieho predsedu Rady školy z 22. februára 2016, ktorý bol zaslaný právnenému zástupcovi poškodenej a ani list vtedajšej predsedníčky Rady školy zo 14. februára 2017, ktorý bol zaslaný generálnemu prokurátorovi, keďže ide o listiny, ktoré na hlavnom pojednávaní neboli oboznamované a navyše posúdením ich obsahu sa obvinená domáha iného hodnotenia dôkazov, čo predstavuje tiež otázku skutkovú, ktorá je z dovoľacieho konania vylúčená.

35. Obvinená napokon namietala závažnosť a intenzitu jej konania a vyjadrila pochybnosť, či jej konanie bolo spôsobilé značnou mierou ohroziť vážnosť poškodenej u spoluobčanov, poškodiť ju v zamestnaní, narušiť jej rodinné vzťahy alebo jej spôsobiť inú vážnu ujmu a naplniť tak znaky skutkovej podstaty prečinu ohovárania podľa § 373 ods. 1, ods. 2 písm. b), písm. c) Trestného zákona.

36. K uvedenej námietke obvinenej najvyšší súd uvádza, že ak páchatel' svojím konaním naplní zákonné znaky skutkovej podstaty trestného činu, je povinnosťou orgánov činných v trestnom konaní a súdu

vyvodiť trestnoprávnu zodpovednosť postupom podľa Trestného poriadku. Pravidlo „ultima ratio“ možno uplatniť jedine prostredníctvom materiálneho korektívu v rozsahu § 10 ods. 2 Trestného zákona, teda v zmysle platnej a účinnej zákonnej úpravy, len pri prečinoch (R 96/2014).

37. Závažnosť prečinu musí byť zvažovaná pri rozhodovaní o každom čine vykazujúcom formálne znaky prečinu. Nie je na ľubovôli orgánov činných v trestnom konaní a súdu, či bude závažnosť prečinu v konkrétnom prípade zvažovať, alebo nie, pričom toto zvažovanie musí byť zachytené aj v odôvodnení konkrétného rozhodnutia. Materiálny korektív je daný súborom viacerých skutočností, ktoré treba v každom jednotlivom prípade zvážiť ako jeden celok, aj keď v každom jednotlivom prípade môže byť pomer, s ktorým sa prihliada na tieto jednotlivé skutočnosti a na vzájomný vzťah medzi nimi, rôzny. Materiálny korektív je určený spôsobom vykonania činu a jeho následkami, pričom s následkom úzko súvisí samotný význam konkrétného chráneného záujmu, ktorý, čím je väčší, inklinuje k vyššej závažnosti prečinu, a naopak, ďalej okolnosťami, za ktorých bol čin spáchaný, mierou zavinenia páchatelia a jeho pohnútkou. Z uvedeného vyplýva, že tento stupeň závažnosti nemožno konkrétne vyjadriť a je len na zvážení príslušného orgánu činného v trestnom konaní a súdu, ako všetky tieto taxatívne vymedzené okolnosti vymedzujúce závažnosť prečinu bude posudzovať a či teda na základe materiálneho znaku (materiálneho korektívu) uzná, že ide o prečin, alebo nie. V prípade pozitívneho vyhodnotenia uvedených kritérií a konštatovania, že vzhľadom na spôsob vykonania činu, následky, okolnosti, za ktorých bol čin spáchaný, mieru zavinenia a pohnútku páchatelia je jeho závažnosť nepatrná, nepôjde teda o prečin, čin súdne trestný, a môže byť vyhodnotený napríklad ako priestupok, respektíve iný administratívno-právny delikt a takto aj kvalifikovaný a naďalej riešený. Kritériá závažnosti prečinu sa ale netýkajú všetkých obligatórnych znakov skutkovej podstaty trestného činu. Pokiaľ ide o subjekt trestného činu, vzhľadom na rovnosť všetkých pred zákonom, nie je možné toto kritérium uplatniť s výnimkou niektorých okolností, týkajúcich sa osoby vyjadrených v poľahčujúcich okolnostiach. Rovnako aj objekt trestného činu nie je potrebné osobitne hodnotiť, pretože je daný priamo zákonom. Naproti tomu pri závažnosti prečinu je významné hodnotiť objektívnu stránku a subjektívnu stránku skutkovej podstaty trestného činu, pretože práve tieto dávajú možnosť dostatočne rozlíšiť stupeň závažnosti spáchaného prečinu, alebo činu, ktorý vykazuje znaky prečinu (Burda, E., Čentěš, J., Kolesár, J., Záhora, J. a kol., Trestný zákon, Všeobecná časť, Komentár, I. diel, 1. vydanie, Praha: C. H. Beck, 2010, 50-52 s.).

38. Vo všeobecnosti platí, že dovolací súd môže pri posudzovaní dôvodu dovolania uvedeného v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku hodnotiť i potrebnú (vyššiu než nepatrnú) závažnosť prečinu (§ 10 ods. 2 Trestného zákona) a opierať sa pritom o dôkazy, ktoré boli v súdnom konaní vykonané; nesmie však skúmať a meniť správnosť a úplnosť zisteného skutku (R 121/2014).

39. Najvyšší súd preto pri rešpektovaní obmedzenia vyplývajúceho z ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku (text za bodkočiarkou, podľa ktorého správnosť a úplnosť zisteného skutku dovolací súd nemôže skúmať a meniť), vychádzajúc zo skutkovej vety v bode 2 rozsudku okresného súdu hodnotil závažnosť prečinu spáchaného obvinenou a dospel k záveru, že táto je vyššia ako nepatrná. Dovolací súd poukazuje na skutočnosť, že obvinená spáchala prečin ohovárania nielen pri osobnom, či telefonickom, respektíve obdobnom kontakte s tretími osobami, ale aj osobným televíznym vystúpením a zároveň aj poskytnutím jej vyhlásenia na zverejnenie v dvojčísle periodika Slovinský občasník. Obvinená tak svojím konaním oslovila jednak širokú verejnosť, ale aj obyvateľov obce Slovinky, teda obce, kde poškodená nielen pracovala, ale aj bývala. Uvedenie nepravdivých údajov o osobe poškodenej bolo navyše spôsobilé poškodenú úplne diskvalifikovať v zamestnaní nielen v obci Slovinky, ale aj kdekoľvek inde, pri zohľadnení skutočností, že sa týkalo jej zamestnania ako učiteľky Základnej školy Slovinky. Obvinená tak navyše konala z pomsty, čo zvyšuje závažnosť jej konania, pričom v prípade poskytnutia písomného vyhlásenia na zverejnenie tak robila už v čase, kedy vedela o rozhodnutiach Okresného súdu Spišská Nová Ves v civilnom spore a pracovnoprávnom spore, v ktorých bola poškodená úspešná, pričom je bez právneho významu, že predmetné rozhodnutia v danom čase ešte nenadobudli právoplatnosť. Zohľadňujúc preto všetky uvedené skutočnosti najvyšší súd dospel k záveru, že závažnosť prečinu ohovárania spáchaného obvinenou bola bezpochyby vyššia ako nepatrná.

40. Vzhľadom na to, že obvinená Mgr. G. Z. skutočnosťami, ktoré uviedla vo svojom dovolaní, zjavne nenaplnila dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, Najvyšší súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí jej dovolanie podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol.

41. Toto uznesenie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.